

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om tilläggspensionsstiftelser och tilläggspensionskassor

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om tilläggspensionsstiftelser och tilläggspensionskassor ändras.

Enligt propositionen ska bestämmelserna i lagens 3 kap. om ledningen och företagsstyrningssystemet och bestämmelserna i lagens 6 kap. om investeringar av tillgångar och täckning av försäkringstekniska avsättningar ändras. Det föreslås att kapitlet om ledningen och företagsstyrningssystemet ändras så att det i en tilläggspensionsstiftelses och tilläggspensionskassas stadgar kan bestämmas att pensionstagare ska jämföras med försäkrade vid tillämpningen av vissa bestämmelser om förvaltningen. Det föreslås därtill att det till 3 kap. fogas en 4 b § enligt vilken vid val av en tilläggspensionskassas representantskap de representanter för de försäkrade som väljs till representantskapet inte längre behöver vara försäkrade. Det föreslås att valet av styrelseledamöter i tilläggspensionsstiftelser preciseras så att det i stadgarna kan bestämmas att de styrelseledamöter som företräder de försäkrade väljs av sådana företrädare för personalen som avses i samarbetslagen eller av arbetarskyddsfullmäktige eller ersättare. Därtill föreslås en preciserande ändring i lagen när det gäller återbetalning till delägarna av en varaktig övertäckning. I propositionen föreslås det att bestämmelserna i 6 kap. om investeringar av tillgångar och täckning av försäkringstekniska avsättningar ändras så att täckningen av försäkringstekniska avsättningar görs smidigare och att de bestämmelser som tillämpas på värdepapper med säkerhet i fastighet preciseras. Målet är att förenhetliga bestämmelserna om värdepapper med säkerhet i fastighet med bestämmelserna om investering i fast egendom och fastighetssammanslutningar. Därtill föreslås en ändring av bestämmelsen om täckning av försäkringstekniska avsättningar genom banksättningar och bestämmelsen om att jämföra OECD-stater med EES-stater när det gäller reglerade marknader.

Syftet med propositionens förslag om företagsstyrningssystemet är att göra verksamheten smidigare i sådana tilläggspensionsanstalter där antalet försäkrade har minskat när de försäkrade blivit pensionstagare. Syftet med de förslag som gäller täckning av försäkringstekniska avsättningar är att i något större utsträckning än för närvarande möjliggöra täckning av försäkringstekniska avsättningar genom investeringar utanför reglerade marknader. Lagen avses träda i kraft den 1 maj 2024.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING.....	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget	3
2.1 Försäkringstagarnas deltagande i tilläggspensionsanstaltens förvaltning	3
2.2 Täckning av de försäkringstekniska avsättningarna med investeringar utanför reglerade marknader	4
2.3 Reglerad marknad och jämförelse av en OECD-stat med en EES-stat	5
2.4 Skuldförbindelser utan säkerhet	5
2.5 Investeringar i en enda sammanslutning.....	5
2.6 Bankdepositioner som täckning för försäkringstekniska avsättningar	6
3 Syfte.....	6
4 Förslagen och deras konsekvenser	7
4.1 De viktigaste förslagen	7
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	8
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser.....	8
4.2.2 Andra konsekvenser för människor och samhälle	9
5 Alternativa handlingsvägar.....	9
6 Remissvar	11
7 Specialmotivering.....	11
7.1 Lagen om ändring av lagen om tilläggspensionsstiftelser och tilläggspensionskassor	11
8 Ikraftträdande	14
9 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	14
LAGFÖRSLAG.....	16
Lag om ändring av lagen om tilläggspensionsstiftelser och tilläggspensionskassor	16
BILAGA	20
PARALLELLTEXT	20
Lag om ändring av lagen om tilläggspensionsstiftelser och tilläggspensionskassor	20

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Tilläggpensionsanstalter är tilläggpensionsstiftelser eller tilläggpensionskassor. De ger de försäkrade ett frivilligt förmånsbaserat eller premiebaserat kollektivt tilläggpensionsskydd. I ett förmånsbaserat tilläggpensionsarrangemang bestäms pensionen enligt arbetsgivarens tilläggpensionslöfte och arbetsgivaren svarar för finansieringen av tilläggpensionen. I ett premiebaserat tilläggpensionsarrangemang kan också arbetstagarna finansiera sitt eget tilläggpensionsskydd med försäkringsavgifter. Nästan alla tilläggpensionsanstalter är förmånsbaserade.

Tilläggpensionsanstalterna har i huvudsak varit stängda redan länge, då de inte längre har kunnat försäkra nya personer. Många av de försäkrade har nu uppnått pensionsåldern och därmed har det uppstått ett behov av att utvidga bestämmelserna om de försäkrades deltagande i tilläggpensionsanstalternas förvaltning till att även gälla pensionstagarna. Dessutom har många tilläggpensionsanstalter få försäkrade och pensionstagare. För att säkerställa en smidig förvaltning av tilläggpensionsanstalterna har det därför uppstått ett behov av att göra det möjligt att en i samarbetslagen avsedd företrädare för personalen eller arbetarskyddsfullmäktigen deltar i tilläggpensionsanstaltens förvaltning i stället för de försäkrade och pensionstagarna.

Bestämmelserna om investering av tillgångar som utgör täckning för försäkringstekniska avsättningar reviderades i samband med totalreformen av lagen om pensionsstiftelser och lagen om försäkringskassor som trädde i kraft den 1 januari 2022. Ändring har föreslagits av vissa begränsningar som gäller täckningen, bland annat i fråga om användningen av investeringar utanför reglerade marknader som täckning för försäkringstekniska avsättningar och i fråga om skuldförbindelser med säkerhet i fastigheter.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. Under beredningen har diskussioner förts med arbetsmarknadsorganisationerna, Eläkesäätioyhdistys – ESY ry och Finansinspektionen. En remissbehandling om förslaget ordnades i utlåntandetjänsten.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Försäkringstagarnas deltagande i tilläggpensionsanstaltens förvaltning

De försäkrade väljer en del av ledamöterna i tilläggpensionsstiftelsens och tilläggpensionskassans styrelse. I tilläggpensionsstiftelsens stadgar kan dock bestämmas att de styrelseledamöter som företräder de försäkrade väljs av företrädare. Då ska i stadgarna även bestämmas hur företrädarna ska väljas, vilka som har valts till företrädare på yrkets vägnar och hur de ska välja styrelseledamöter.

Ledamöterna i tilläggpensionskassans styrelse väljs vid kassamötet, om inte beslutanderätten i stadgarna har överförts på representantskapet. Delägarna har inte rösträtt vid valet av styrelseledamöter som företräder de försäkrade, och de försäkrade har inte rösträtt vid valet av styrelseledamöter som företräder delägarna. Vid ett kassamöte har varje försäkrad en röst. Om

beslutanderätten inte utövas av kassamötet utan av ett representantskap, har varje företrädare för de försäkrade en röst vid representantskapsmötet.

Tilläggpensionsanstalterna har i huvudsak varit stängda redan länge och nya personer har inte kunnat försäkras hos dem. Antalet personer som är försäkrade i tilläggpensionsanstalter minskar hela tiden, eftersom många försäkrade redan har uppnått pensionsåldern eller kommer att göra det inom en snar framtid. I de bestämmelser som är tillämpliga på förvaltningen av tilläggpensionsanstalter, till exempel vid val av styrelseledamöter, utövar de försäkrade sina rättigheter, men det finns inga bestämmelser om pensionstagarnas ställning. Pensionstagarna bör i lagstiftningen beaktas bättre än för närvarande vid sidan av de försäkrade.

Inom en snar framtid kommer det också att uppstå situationer där pensionstagarna vid en tilläggpensionsanstalt är äldre och det samtidigt finns endast få försäkrade eller inga alls. I en sådan situation kan verksamheten inom anstaltens förvaltning försvåras när det i den gällande lagen om tilläggpensionsstiftelser och tilläggpensionskassor inte föreskrivs om en alternativ modell för organisering av anstaltens förvaltning.

2.2 Täckning av de försäkringstekniska avsättningarna med investeringar utanför reglerade marknader

Enligt 6 kap. i lagen om tilläggpensionsstiftelser och tilläggpensionskassor ska en tilläggpensionsanstalts tillgångar investeras på ett inkomstbringande och betryggande sätt och så att likviditeten säkerställs. När anstaltens tillgångar investeras ska det ses till att de är lämpligt diversifierade och har lämplig spridning. Enligt den lagen ska tillgångarna till övervägande del investeras på reglerade marknader. Med reglerad marknad avses en börs eller ett motsvarande system i en annan EES-stat. Enligt 6 kap. ska tilläggpensionsanstalten täcka de försäkringstekniska avsättningar som avses i 5 kap. Av de försäkringstekniska avsättningarna kan högst 10 procent täckas med aktier, masskuldebrevslån, vissa andra förbindelser och andra investeringsinstrument som har långsiktiga investeringshorisonter, om de inte är föremål för handel på en reglerad marknad eller på en multilateral eller organiserad handelsplattform, med vissa undantag som föreskrivs i lag. Bland annat räknas fastighetsplaceringar inte in i den andel på 10 procent som avses ovan.

Syftet med denna bestämmelse är att göra det möjligt att täcka de försäkringstekniska avsättningarna med tillgångar med långsiktiga avkastningsförväntningar, till exempel genom investeringar i icke-noterade företags infrastrukturprojekt och i icke-noterade tillväxtföretag. Denna investering är emellertid begränsad på grund av den allmänna försiktighetsprincipen, som är den grundläggande principen för att skydda de försäkrades intressen. Investering utanför reglerade marknader är förknippad med faktorer som skiljer sig från investeringar på reglerade marknader, till exempel den information som finns att tillgå om investeringsobjekten och möjligheten att omsätta investeringsobjekten i pengar, och det finns därför särskilda risker med att investera utanför reglerade marknader. Många tilläggpensionsanstalter har många fastighetsinvesteringar som tillsammans med investering utanför reglerade marknader utgör en central del av täckningen av försäkringstekniska avsättningar. Finansinspektionen har meddelat ett föreläggande om att tilläggpensionsstiftelserna kan räkna upp till 15 procent av övriga tillgångar och förbindelser som täckning för försäkringstekniska avsättningar. Därför kan särskilt tilläggpensionsanstalter ha tillgångar som inte till fullo kan användas som täckning för de försäkringstekniska avsättningarna.

2.3 Reglerad marknad och jämställande av en OECD-stat med en EES-stat

Enligt lagen om tilläggspensionsstiftelser och tilläggspensionskassor ska tilläggspensionsanstaltens tillgångar till övervägande del investeras på reglerade marknader. Investeringar utanför reglerade marknader måste hållas på aktsamma nivåer. Genom denna bestämmelse genomförs artikel 19.1 d i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2341 om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut (*IORP II-direktivet*). Den reglerade marknaden definieras i artikel 6 fjortonde strecksatsen i ovannämnda direktiv. Enligt direktivet avses med reglerad marknad en marknad i den mening som avses i artikel 4.1.21 i direktiv 2014/65/EU. Den reglerade marknaden definieras i den nationella lagstiftningen i lagen om handel med finansiella instrument (1070/2017), som det hänvisas till i lagen om tilläggspensionsstiftelser och tilläggspensionskassor.

Med en reglerad marknad avses en börs eller ett motsvarande multilateralt system i en annan EES-stat. Med en reglerad marknad avses därför inte en reglerad marknad i en OECD-stat som inte också är en EES-stat. Lagen om tilläggspensionsstiftelser och tilläggspensionskassor har felaktigt generellt sett jämställt alla OECD-staters reglerade marknader med EES-staternas reglerade marknader. Detta jämställande är mer omfattande än vad IORP II-direktivet tillåter och måste därför rättas till.

2.4 Skuldförbindelser utan säkerhet

Av de försäkringstekniska avsättningar som ska täckas enligt 6 kap. 17 § 1 mom. i lagen om tilläggspensionsstiftelser och tilläggspensionskassor kan högst ett belopp som motsvarar 5 procent av de försäkringstekniska avsättningar som avses i 5 § täckas med skuldförbindelser utan sådan säkerhet som enligt 8–10 § som sådan kan godkännas som täckning för de försäkringstekniska avsättningarna. Lagens 6 kap. 17 § är en bestämmelse av nytt slag jämfört med de tidigare bestämmelserna i den upphävda lagen om pensionsstiftelser (1774/1995) och den upphävda lagen om försäkringskassor (1164/1992). Bestämmelserna skärptes i detta avseende eftersom den tidigare lagstiftningen inte innehöll någon lag eller förordning som skulle ha begränsat investeringar uttryckligen i skuldförbindelser utan säkerhet på annat sätt än genom att begränsa koncentrationsrisken vid investering i en enda sammanslutning. Vid beredningen av lagen har det inte heller beaktats att den finskspråkiga och den svenskspråkiga författningen avviker från varandra i 6 kap. 17 § 1 mom. så att det finskspråkiga momentet har ordalydelsen: *Katettavasta vastuuvelasta enintään määrä, joka vastaa viittä prosenttia 5 §:ssä tarkoitetusta vastuuvelasta, voidaan kattaa velkasitoumuksella, johon ei liity vakuutta, joka 8–10 §:n mukaan voitaisiin sellaisenaan hyväksyä vastuuvelan katteeksi.* Och på svenska är momentet formulerat som följer: *Av de försäkringstekniska avsättningar som ska täckas kan högst ett belopp som motsvarar 5 procent av de försäkringstekniska avsättningar som avses i 5 § täckas av skuldförbindelser utan sådan säkerhet enligt 8–10 § vilken som sådan kan godkännas som täckning av de försäkringstekniska avsättningarna.* På finska talas det om en skuldförbindelse utan säkerhet och på svenska om skuldförbindelser utan säkerhet, varvid tolkningen av den svenskspråkiga författningen är strängare än den finska. Noteras bör att även den finskspråkiga författningen innebär en skärpning jämfört med de upphävda författningarna.

2.5 Investeringar i en enda sammanslutning

I 6 kap. i lagen om tilläggspensionsstiftelser och tilläggspensionskassor föreskrivs det om spridning av tillgångar som utgör täckning för försäkringstekniska avsättningar allmänt och i fråga om investering i en enda sammanslutning även med en procentuell begränsning. Huvudregeln är att en investering i en enda sammanslutning kan täcka högst fem procent av den försäkringstekniska avsättningen. Denna huvudregel är inte tillämplig på vissa tillgångar som

anges närmare i den lagen. Det finns fortfarande ett behov av att utvidga denna förteckning över undantag med skuldförbindelser med säkerhet i fastigheter. På grund av Organisationen för ekonomiskt samarbete och utvecklings (*nedan OECD*) kod för kapitalrörelser regleras fastighetsinvesteringar efter 2016 inte alls genom detaljerade bestämmelser om det maximala belopp av försäkringstekniska avsättningar som ska täckas eller genom procentuella bestämmelser om spridning. I samband med det regelverket upphävdes också bestämmelsen om en procentuell spridning av täckningen för försäkringstekniska avsättningar som investeras i skuldförbindelser med säkerhet i fastigheter. Fastighetsplaceringar och investeringar i skuldförbindelser med säkerhet i fastigheter regleras med hjälp av ledningens allmänna omsorgsplikt, kravet på produktivitet och säkerhet samt skyldigheten att sprida investeringarna. I samband med totalreformen av lagen om pensionsstiftelser och lagen om försäkringskassor stiftades lagen om tilläggs-pensionsstiftelser och tilläggs-pensionskassor, varvid regleringen av täckningen av försäkringstekniska avsättningar delvis ändrades. På grund av bestämmelsernas komplexitet återinfördes av misstag i det sammanhanget vissa begränsningar som gäller investering i skuldförbindelser med säkerhet i fastigheter.

2.6 Bankdepositioner som täckning för försäkringstekniska avsättningar

I 6 kap. i lagen om tilläggs-pensionsstiftelser och tilläggs-pensionskassor föreskrivs det om tillgångar som helt och hållet kan täcka försäkringstekniska avsättningar utan krav på spridning av täckningstillgångar även till andra tillgångsslag. För att alla de försäkringstekniska avsättningarna ska kunna täckas med de tillgångar som avses ovan krävs att gäldenären, skulden eller borgensmannen hör till en hög kreditklass, det vill säga kreditklass 1. Detta krav gäller också täckning av försäkringstekniska avsättningar helt och hållet genom insättningar i ett kreditinstitut som beviljats koncession i en EES-stat. Detta krav kan i praktiken göra det svårare att deponera medel, till exempel vid likvidation, eftersom många kreditinstitut som är verksamma i Finland numera har en lägre kreditklass än kreditklass 1. Enligt förslaget ska försäkringstekniska avsättningar också helt kunna täckas med insättningar i ett kreditinstitut som beviljats koncession i en EES-stat och som hör till kreditklass 1 eller 2.

3 Syfte

Syftet med propositionen är att i regleringen bättre beakta situationen i tilläggs-pensionsanstalter där det huvudsakligen finns pensionstagare, men endast få försäkrade eller inga alls. Ett annat syfte med propositionen är att klargöra rättsläget och göra det möjligt för pensionstagarna att i större utsträckning delta i förvaltningen av tilläggs-pensionsanstalten tillsammans med de försäkrade. Syftet är också att klargöra och ändra den nuvarande lagstiftningen om företrädare för försäkrade och pensionstagare. Syftet med förslagen är att möjliggöra förvaltningen och ett smidigt beslutsfattande vid tilläggs-pensionsanstalterna. Detta gäller särskilt om pensionstagarna är äldre eller om det i praktiken är omöjligt att aktivera pensionstagarna till att delta i förvaltningen.

Syftet med de föreslagna ändringarna av regleringen av täckningen för försäkringstekniska avsättningar är att på vissa villkor göra det möjligt att täcka dem genom investeringar utanför reglerade marknader i större utsträckning än vad som är fallet för närvarande så att man kan undvika försäljning av investeringar, till exempel under ogynnsamma marknadsförhållanden. Ett annat syfte är att i fråga om reglerade marknader korrigera att även en annan OECD-stat än en sådan som också är en EES-stat jämföras med en EES-stats reglerade marknad, så att jämförelsen motsvarar bestämmelserna i IORP II-direktivet. Ytterligare eftersträvas en harmonisering av regleringen av användningen av skuldförbindelser med säkerhet i fastigheter som täckning för försäkringstekniska avsättningar med regleringen av fastighetstillgångar och att göra det möjligt att helt och hållet täcka försäkringstekniska avsättningar med insättning i

kreditinstitut som beviljats koncession i en EES-stat och som i stället för kreditklass 1 hör till kreditklass 2.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att det i en tilläggspensionsanstalts stadgar bestäms att pensionstagare ska jämföras med försäkrade vid tillämpningen av bestämmelserna om tilläggspensionsanstalts förvaltning. Förslaget inverkar närmast på valet av styrelseledamöter. I en tilläggspensionskassas stadgar kan det också bestämmas att pensionstagare ska jämföras med försäkrade vid tillämpningen av bestämmelserna om kassamöte och val av representantskap.

Dessutom kan det i en tilläggspensionsstiftelses stadgar bestämmas att de försäkrade vid valet av styrelseledamöter ska företrädas av en i samarbetslagen avsedd företrädare för personalen eller arbetarskyddsfullmäktigen eller dennes ersättare. När det gäller tilläggspensionskassorna föreslås det en bestämmelse i kassans stadgar om att de företrädare som delägarna väljer bland sig och de företrädare som de försäkrade väljer kan ha beslutanderätt i stället för kassamötet. I motsats till vad som nu är fallet ska de försäkrade alltså kunna välja företrädare som själva inte är försäkrade.

Det föreslås att bestämmelserna om tilläggspensionsanstalts investeringar och täckning av försäkringstekniska avsättningar ändras så att investeringar utanför reglerade marknader kan täcka mer än för närvarande av de försäkringstekniska avsättningarna. Enligt gällande lagstiftning får högst 10 procent av de försäkringstekniska avsättningarna täckas med bland annat aktier och masskuldebrev som inte är föremål för handel på en reglerad marknad eller på en multilateral eller organiserad handelsplattform. Det föreslås att denna procentsats höjs till 15 procent. Dessutom föreslås det att användningen av banksättning som täckning för försäkringstekniska avsättningar ska underlättas. Ytterligare föreslås det att bestämmelsen om ett högsta belopp för investering i en enda sammanslutning inte ska tillämpas på skuldförbindelser för vilka säkerheten utgörs av inteckning i fast egendom, byggnad med hyresrätt eller rätt som hänför sig till annan fast egendom eller för vilka säkerheten utgörs av aktier eller andelar i en fastighetssammanslutning.

Det föreslås att bestämmelserna om jämförande av en OECD-stat med en EES-stat ändras så att en reglerad marknad i en OECD-stat som inte också är en EES-stat inte ska jämföras med en reglerad marknad inom EES till den del det rör sig om kravet på att en tilläggspensionsanstalts tillgångar till övervägande del ska investeras på en reglerad marknad. En ändring är nödvändig för att kraven i IORP-direktivet ska kunna uppfyllas. Kravet på att till övervägande del investera på en reglerad marknad kommer från IORP-direktivet, där den reglerade marknaden definieras så att den avser en börs och en motsvarande reglerad marknad i en annan EES-stat.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Hushåll

I propositionen föreslås det bestämmelser som främjar en fungerande förvaltning av tilläggspensionsanstalter. Syftet är framför allt att göra bestämmelserna mer flexibla i situationer där anstalten har ett stort antal pensionstagare i förhållande till antalet försäkrade hos anstalten. Fungerande förvaltning av en tilläggspensionsanstalt är en förutsättning för att de försäkrade förmånerna ska kunna tryggas och de intjänade tilläggspensionerna betalas ut till pensionstagarna.

Dessutom föreslås det ändringar i bestämmelserna om investering av tillgångar som utgör täckning för tilläggspensionsanstaltens försäkringstekniska avsättningar. I ett förmånsbaserat tilläggspensionsarrangemang bestäms pensionen enligt arbetsgivarens tilläggspensionslöfte oberoende av hur tilläggspensionsanstalten finansierar förmånen. Förslagen i propositionen om ändring av bestämmelserna om tilläggspensionsanstaltens förvaltning och de bestämmelser som är tillämpliga på investeringen av tillgångar som utgör täckning för försäkringstekniska avsättningar har därför inga ekonomiska konsekvenser för dem som är försäkrade vid anstalten eller för dem som får tilläggspension.

Enligt uppgifter från Finansinspektionen fanns det i slutet av 2022 sammanlagt omkring 42 000 försäkrade och pensionstagare i tilläggspensionsstiftelserna och tilläggspensionskassorna. Av dessa var cirka 33 000 pensionstagare, omkring 4 600 var försäkrade som fick tilläggspension och omkring 4 000 hade fribrev.

Tilläggspensionsanstalter

Enligt uppgifter från Finansinspektionen fanns det i slutet av 2022 sammanlagt 33 tilläggspensionsanstalter, av vilka 23 var tilläggspensionsstiftelser och 2 var tilläggspensionskassor. Utöver dessa finns det 1 så kallad AB-kassa och 7 stycken så kallade AB-stiftelser där tilläggspensioner sköts vid en isolerad avdelning. Eftersom tilläggspensionsanstalterna i huvudsak är stängda minskar antalet försäkrade hos dem. I propositionen föreslås det att bestämmelserna om hur anstaltens förvaltning ska ordnas görs flexibla i situationer där en stor del av de försäkrade uppnår pensionsåldern eller redan får tilläggspension. Av den anledningen har man i bestämmelserna också tagit större hänsyn till pensionstagarnas deltagande i förvaltningen av anstalterna. Fler möjligheter att ordna anstaltens förvaltning på ett flexibelt sätt föreslås också så att de försäkrade kan företrädas av förtroendemannen eller arbetarskyddsfullmäktigen. Enligt förslaget ska de försäkrade kunna välja sina företrädare till en tilläggspensionskassas representantskap även på annat sätt än bland de försäkrade. Syftet med detta är att se till att det går att hitta villiga och kompetenta personer för uppdraget.

Propositionen kommer att påverka tilläggspensionsanstaltens möjligheter att täcka de försäkringstekniska avsättningarna i större utsträckning än i dag genom investeringar utanför reglerade marknader. Propositionen påverkar sådana tilläggspensionsanstalter som har investeringar utanför reglerade marknader som överskrider den lagstadgade gränsen. Sådana tillgångar kan i synnerhet innehåsa av tilläggspensionsstiftelser vilkas möjligheter att investera utanför reglerade marknader delvis hade reglerats på ett sätt som avviker från den gällande lagen

före totalreformen av lagen om pensionsstiftelser och lagen om försäkringskassor som trädde i kraft den 1 januari 2022.

I propositionen föreslås det också att den procentuella begränsningen av investering i en enda sammanslutning inte ska tillämpas på skuldförbindelser med säkerhet i form av inteckning i fast egendom eller aktier i en fastighetssammanslutning. Styrelsen för en tilläggs pensionsanstalt ska, när den beslutar om investering i dessa skuldförbindelser, handla i enlighet med ledningens allmänna omsorgsplikt och beakta de allmänna principer som tillämpas på investeringen, såsom tryggheten av investeringarna och tillräcklig spridning. Detta innebär inte någon väsentlig förändring av nuläget, eftersom motsvarande principer har tillämpats på investeringar i fast egendom sedan 2017.

Dessutom föreslås det att en reglerad marknad i en EES-stat inte ska jämföras med en reglerad marknad i en OECD-stat som inte också är en EES-stat när det gäller kravet på att investera i tilläggs pensionsanstalts tillgångar till övervägande del på reglerade marknader. Detta innebär alltså att tilläggs pensionsanstalts tillgångar till övervägande del måste investeras på en reglerad marknad i en EES-stat. Förslaget är nödvändigt för att lagen om tilläggs pensionsanstalter och tilläggs pensionskassor ska uppfylla kraven i IORP II-direktivet. Till följd av ändringen kan tilläggs pensionsanstalterna bli tvungna att överföra sina investeringar till en reglerad marknad i EES-staterna. Det är inte möjligt att införa en övergångsperiod för denna övergång, eftersom IORP II-direktivet inte möjliggör detta.

Offentliga finanser

Propositionen har inga konsekvenser för de offentliga finanserna. Förmånsbaserade tilläggs pensioner finansieras genom arbetsgivares försäkringsavgifter. Premiebaserade tilläggs pensioner kan också finansieras av de försäkrade.

Tillsynen över tilläggs pensionsanstalterna hör till Finansinspektionens uppgifter. Enligt lagen om Finansinspektionen ska kostnaderna för Finansinspektionens verksamhet täckas genom att åtgärdsavgifter och tillsynsavgifter tas ut. Propositionen påverkar inte de offentliga finanserna när det gäller eventuella konsekvenser för tillsynen över tilläggs pensionsanstalterna.

4.2.2 Andra konsekvenser för människor och samhälle

Myndigheter

Tillsynen över tilläggs pensionsanstalterna hör till Finansinspektionen. Finansinspektionen fastställer tilläggs pensionsanstalts stadgar. I propositionen föreslås det nya bestämmelser för förvaltningen av de ärenden som det kan bestämmas om i tilläggs pensionsanstaltens stadgar. Dessutom övervakar Finansinspektionen bland annat att tilläggs pensionsanstalterna följer bestämmelserna i lagen om tilläggs pensionsstiftelser och tilläggs pensionskassor om investering av tillgångar som utgör täckning för försäkringstekniska avsättningar.

Propositionen ökar i ringa utsträckning Finansinspektionens arbetsbörda som tillsynsmyndighet för tilläggs pensionsanstalterna. Finansinspektionen orsakas arbete för att fastställa eventuella ändringar av tilläggs pensionsanstaltens stadgar. I detta avseende handlar det dock om en engångsökning av uppgifterna.

5 Alternativa handlingsvägar

Det föreslås att bestämmelserna om förvaltningen av tilläggpensionsanstalter ändras så att det i stadgarna är möjligt att jämställa pensionstagarna med de försäkrade när det gäller bestämmelserna om förvaltningen av anstalten. Dessutom föreslås det att en tilläggpensionsstiftelses stadgar kan innehålla bestämmelser om en förtroendemann eller en arbetarskyddsfullmäktig som företrädare för de försäkrade. I fråga om tilläggpensionskassorna föreslås det att kassans stadgar ska kunna innehålla bestämmelser om att de försäkrade kan välja sina företrädare till kassans representantskap även från annat håll än bland de försäkrade. När det gäller alla förslag som rör förvaltningen föreslås det alltså att det i anstaltens stadgar ska vara möjligt att bestämma annat om förvaltningen än vad som föreskrivs i lagen. Detta alternativ är lämpligare än att lagstifta om detta utan att pensionsanstalterna själva kan fatta beslut i saken. Eftersom propositionen syftar till att göra förvaltningen av tilläggpensionsanstalter mer flexibel och särskilt ta hänsyn till situationer där det i stället för försäkrade huvudsakligen finns pensionstagare hos anstalten, är det motiverat att till denna del överlåta valet till tilläggpensionsanstalterna. Tilläggpensionsanstalterna skiljer sig från varandra bland annat i fråga om hur många försäkrade de har för vilka pension tillväxer och hur många pensionstagare de har. Förvaltningen av tilläggpensionsanstalterna och valet av styrelseledamöter skulle också kunna regleras genom ett alternativ där representanterna väljer de styrelseledamöter som företräder de försäkrade, varvid det i stadgarna också måste fastställas hur företrädarna ska väljas eller vem som ska vara företrädare samt hur dessa ska välja styrelseledamöterna. Dessa företrädare behöver inte vara försäkrade för att lagändringens syfte att göra förvaltningen smidigare ska uppnås. Syftet med propositionen är att underlätta förvaltningen av tilläggpensionsanstalterna i en situation där en stor del av medlemmarna är pensionstagare, men ändå så att även pensionstagarnas möjligheter till inflytande inom förvaltningen beaktas. Det kan inte anses vara lämpligt att införa allt för stor valfrihet vid valet av representanter och i en situation med stor valfrihet kan det också uppstå en fråga om vem som faktiskt utövar de försäkrades och pensionstagarnas makt i förvaltningen av tilläggpensionsanstalterna. I en situation med omfattande valfrihet kan det i förvaltningen uppstå situationer där de försäkrade/pensionstagarna har en svag eller obefintlig koppling till de väljare som agerar för deras räkning. Styrelseledamöterna har hittills valts i enlighet med den så kallade paritetsprincipen, det vill säga arbetsgivaren och de personer som hör till verksamhetskretsen har valt sina representanter oberoende av varandra. I en situation där antalet försäkrade vid anstalterna har minskat och de försäkrades/pensionstagarnas faktiska möjlighet att delta i valet av styrelse har försvagats till exempel på grund av hög ålder eller på grund av deras ringa antal, har avsikten i förslaget varit att säkerställa en koppling mellan de personer som hör till verksamhetskretsen samt mellan väljarna och till denna del har man stannat för en lösning där det är möjligt att välja förtroendemannen eller dennes ersättare, förtroendeombudet, arbetarskyddsfullmäktigen eller dennes ersättare.

Det föreslås ändringar i vissa detaljer i bestämmelserna om investering av tillgångar som utgör täckning för tilläggpensionsanstalternas försäkringstekniska avsättningar. Det föreslås inga ändringar av de grundläggande principerna, inklusive de procentuella begränsningarna till investering i vissa tillgångsslag, i bestämmelserna om täckning av försäkringstekniska avsättningar. I den proposition som sändes för remissbehandling föreslogs en modell där tillgångar som placerats utanför den reglerade marknaden under en tidsfrist fram till den 31 december 2026 kan täcka högst 20 procent av de försäkringstekniska avsättningar som avses i 5 §. Enligt modellen kan högst 15 procent av de tillgångar som investerats utanför den reglerade marknaden täcka de försäkringstekniska avsättningarna fram till den 21 december 2028. Syftet var att göra det möjligt för anstalterna att vid behov avveckla sina investeringar under övergångsperioderna. Ett möjligt alternativ, antingen i kombination med övergångsperioder eller som en självständig lösning, var också ett undantagstillstånd för täckning av

försäkringstekniska avsättningar genom investeringar utanför en reglerad marknad. I det alternativet skulle Finansinspektionen på ansökan av en tilläggs pensionsanstalt ha kunnat ge tillstånd till att anstalten utöver vad som föreskrivs i 16 § 2 mom. kan täcka högst en viss procentuell andel av de försäkringstekniska avsättningarna genom investeringar som gjorts utanför den reglerade marknaden. I ett sådant alternativ skulle det också vara nödvändigt att ange en tidsgräns för hur länge Finansinspektionens undantagstillstånd kan vara i kraft samt förutsättningarna för beviljande av tillstånd och vilken information ansökan bör innehålla. Alternativet ansågs kräva en del resurser av Finansinspektionen och av de anstalter som ansöker om undantagstillstånd. Ingetdera av de båda alternativen bedömdes kunna fungera som incitament för anstalterna att varaktigt uppnå en sådan nivå av investeringstillgångar som krävs enligt lagen. Också i remissvaren ansågs det att en lösning, där begränsningen med stöd av lagen höjs direkt till en högre nivå är mera transparent och enklare, och en sådan lösning stannade man också för i propositionen. I propositionen rör det sig om en översyn av vissa bestämmelser som infördes i samband med totalreformen av lagen om pensionsstiftelser och lagen om försäkringskassor, som trädde i kraft den 1 januari 2022. Genom lagen om tilläggs pensionsstiftelser och tilläggs pensionskassor genomfördes Europaparlamentets och rådets direktiv om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut (2341/2016/EU), och kommissionen ska se över det på nytt senast i januari 2023. Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (EIOPA) har inlett en teknisk konsultation om direktivet, som slutfördes i september 2023.

6 Remissvar

Utkastet till regeringens proposition fanns i utlåtandetjänsten 19.7.2023–30.8.2023. Yttrande lämnades av Akava ry, Finlands näringsliv rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Eläkesäätioyhdistys – ESY ry och Finansinspektionen. Största delen av remissinstanserna stödde syftet att göra lagbestämmelserna om förvaltningen flexibla i en situation, där antalet pensionstagare vid en stor del av tilläggs pensionsanstalterna är stort och ökar i förhållande till antalet försäkrade. De flesta av remissinstanserna var likaså för att ändringar görs i tilläggs pensionsanstaltarnas möjlighet att täcka en större del av de försäkringstekniska avsättningarna genom tillgångar som investeras utanför reglerade marknader. Utifrån remissvaren fortsatte beredningen av ändringarna i 6 kap. vid social- och hälsovårdsministeriet. När det gäller ändringarna i förvaltningen hoppades Finlands näringsliv rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf och Eläkesäätioyhdistys – ESY ry på en mer flexibel reglering i fråga om valet av styrelseledamöter jämfört med den propositionen som var på remiss.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om ändring av lagen om tilläggs pensionsstiftelser och tilläggs pensionskassor

1 kap. Tillämpning av lagen och de centrala principerna för verksamheten

11 §. *Tillämpning av bestämmelserna på ett premiebaserat tilläggs pensionsarrangemang.* I paragrafen föreslås en lagteknisk ändring. Ordalydelsen i artikeln ändras så att onödiga hänvisningar tas bort. Dessutom ändras rubriken för paragrafen så att den motsvarar de lagtekniska kraven.

12 §. *Tillämpning av bestämmelserna på ett fondanknutet tilläggs pensionsarrangemang.* Rubriken för paragrafen ändras så att den motsvarar de lagtekniska kraven.

3 kap. Ledningen och företagsstyrningssystemet

4 a §. Pensionstagare jämställs med försäkrade. Det föreslås att till lagen fogas en paragraf om jämställande av pensionstagarna hos tilläggpensionsanstalter med försäkrade vid tillämpningen av bestämmelserna om förvaltning i 4 kap. i lagen om pensionsstiftelser och pensionskassor (946/2021). Det ska finnas en bestämmelse om jämställandet i tilläggpensionsanstaltens stadgar. Syftet med bestämmelsen är att klargöra den relevanta lagstiftningen så att den bättre motsvarar rådande rättspraxis.

I enlighet med det föreslagna 2 mom. är det dessutom möjligt att i tilläggpensionskassans stadgar ta in en bestämmelse genom vilken pensionstagare jämställs med försäkrade också i fråga om bestämmelserna om kassamötet och valet av representantskap. Syftet med paragrafen är att säkerställa att tilläggpensionskassans beslutsfattande är smidigt och effektivt.

4 b §. Val av en tilläggpensionskassas representantskap. Till lagen fogas en ny paragraf som gör det möjligt att på en tilläggpensionskassa inte längre tillämpa motsvarande paragraf i lagen om pensionsstiftelser och pensionskassor, om detta bestäms i stadgarna. Innehållet i den paragraf som fogas till lagen avviker från motsvarande bestämmelse i lagen om pensionsstiftelser och pensionskassor så att kassamötets beslutanderätt med stöd av en bestämmelse i tilläggpensionskassans stadgar kan utövas av de företrädare som delägarna har valt bland sig och de företrädare som de försäkrade har utsett. Eftersom en del av de försäkrade och pensionstagarna hos tilläggpensionskassorna redan är äldre är det motiverat att lägga till en paragraf i lagen som gör det möjligt att välja andra än försäkrade till representantskapet och på så sätt möjliggöra ett smidigt beslutsfattande. Pensionskassorna kan välja att använda denna nya möjlighet vid val av representantskap eller att fortsätta att tillämpa 3 kap. 1 § 2 mom. i lagen om pensionsstiftelser och pensionskassor på val av representantskap, varvid medlemmarna i representantskapet också ska väljas bland de försäkrade.

4 c §. Val av tilläggpensionsstiftelses styrelse. Paragrafen gör det möjligt att ta in en bestämmelse i stadgarna enligt vilken de styrelseledamöter som företräder de försäkrade vid valet av styrelseledamöter väljs av förtroendemannen, dennes ersättare, förtroendeombudet, arbetarskyddsfullmäktigen eller dennes ersättare så att de personer som gör de här valen är minst två. På det sättet är det möjligt att följa principerna för god förvaltning genom att se till att fler än en person deltar i valet av styrelseledamöter. Paragrafen preciserar valet av styrelse i tilläggpensionsstiftelser till den del som företrädarna för de försäkrade har räknats upp uttömmande i paragrafen. Om en tilläggpensionsstiftelses stadgar på det sätt som avses i 1 mom. jämställer en pensionstagare med en försäkrad, tillämpas detta moment så att förtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen då också företräder pensionstagarna. På detta sätt säkerställs att tilläggpensionsstiftelsens förvaltning fungerar smidigt också i situationer där de försäkrade inte kan förväntas delta aktivt i tilläggpensionsstiftelsens förvaltning, till exempel på grund av hög ålder. Tilläggpensionsstiftelserna kan i sina stadgar välja om de utnyttjar denna nya möjlighet att i stadgarna bestämma om valet av styrelseledamöter eller om 4 kap. 9 § 2 mom. i lagen om pensionsstiftelser och pensionskassor fortfarande ska tillämpas vid valet.

5 kap. **Försäkringstekniska avsättningar, bidrag och solvens**

15 §. Återbetalning till delägarna av en varaktig övertäckning. Det föreslås att 1 mom. ändras så att satsen "i proportion till de försäkringstekniska avsättningarna" stryks. Enligt det gällande 1 mom. ska övertäckning återbetalas till delägarna i proportion till de försäkringstekniska avsättningarna. Detta innebär en utmaning när det gäller återbetalning av övertäckningen i tilläggpensionsanstalter som tillämpar delägarspecifik bokföring, eftersom återbetalning i proportion till de försäkringstekniska avsättningarna skulle strida mot principen om arbetsgivarspecifik bokföring. Genom ändringen säkerställs att tilläggpensionsanstalter som

tillämpar delägarspecifik bokföring kan återbetala övertäckning utan att det uppstår någon konflikt med bokföringsseden.

6 kap. **Investering av tillgångar och täckning av försäkringstekniska avsättningar**

8 §. *Täckning av försäkringstekniska avsättningar helt och hållet genom skuldförbindelser, insättningar och fondandelar.* Bestämmelserna i 2 mom. ändras så att försäkringstekniska avsättningar kan täckas helt och hållet också med insättningar i kreditinstitut vars kreditbetyg hör till kreditklass 2. Enligt gällande bestämmelser kan försäkringstekniska avsättningar helt och hållet täckas med insättningar endast om kreditinstitutet hör till kreditklass 1. Detta kan vara svårt i praktiken, eftersom en stor del av de banker som är verksamma i Finland för närvarande inte hör till kreditklass 1. Även om de försäkringstekniska avsättningarna i allmänhet inte helt och hållet täcks med insättningar kan regleringen vara av betydelse till exempel vid likvidationsförfarande, när en tilläggs pensionsanstalts investeringstillgångar säljs och tillgångarna insätts.

16 §. *Begränsningar för investering utanför reglerade marknader.* Det föreslås att 2 mom. ändras så att de tillgångar som anges i momentet, om de inte är föremål för handel på en reglerad marknad eller på en multilateral handelsplattform eller på en organiserad handelsplattform, kan täcka högst 15 procent av de försäkringstekniska avsättningarna, i stället för nuvarande 10 procent.

17 §. *Begränsningar för investering i skuldförbindelser utan säkerhet.* I paragrafen föreslås en lagteknisk justering. På grund av ordalydelsen i 1 mom. kan det vara oklart att den i paragrafen föreskrivna gränsen på 5 procent för investering i skuldförbindelser utan säkerhet inte tillämpas på skuldförbindelser med säkerhet i fastigheter. Det föreslås därför att 1 mom. ändras genom tillägg av ett omnämnande av att gränsen inte tillämpas på sådana skuldförbindelser som är förenade med en säkerhet som hänför sig till fast egendom och som avses i 7 § 1 mom. 5 eller 6 punkten. Dessutom läggs en ny punkt 3 till i 2 mom., enligt vilken en begränsning på 5 procent av investering i en skuldförbindelse utan säkerhet inte ska tillämpas på skuldförbindelser och fordringar under byggnadstiden på en fastighetssammanslutning som avses i 7 § 1 mom. 7 punkten och där tilläggs pensionsanstalten har bestämmanderätt. De procentuella bestämmelserna om ovannämnda skuldförbindelser och fordringar under byggnadstiden upphävdes 2017 i den lag om pensionsstiftelser och den lag om försäkringskassor som gällde tidigare. Även om 17 § inte tillämpas på vissa skuldförbindelser, tillämpas på investering av dem den allmänna principen i 3 § om lämplig investering av tillgångar.

19 §. *Investeringar i en enda sammanslutning.* Det föreslås att till 2 mom. fogas en ny punkt 5 enligt vilken den procentuella begränsningen av investering i en enda sammanslutning inte ska tillämpas på sådana skuldförbindelser för vilka säkerheten utgörs av en inteckning i 7 § 1 mom. 5 punkten avsedd egendom eller för vilka säkerheten utgörs av i 7 § 1 mom. 6 punkten avsedda aktier eller andelar i fastighetssammanslutningar. I stället för den bestämmelse om 5 procents spridning som föreskrivs i 1 mom. tillämpas de allmänna principerna i 6 kap. 3 § om att tilläggs pensionsanstalts investeringar ska vara betryggande och ha lämplig spridning. När tilläggs pensionsanstalts tillgångar investeras ska det ses till att de är lämpligt diversifierade och har lämplig spridning. Det föreslås nu att bestämmelsen inte ska tillämpas på skuldförbindelser med säkerhet i fastigheter. Bestämmelser om diversifiering av skuldförbindelser med säkerhet i fastigheter upphävdes 2017 i den tidigare gällande lagen om pensionsstiftelser och den tidigare gällande lagen om försäkringskassor, då bestämmelserna om täckning vid investering i fastigheter reviderades så att de motsvarar OECD:s kod för kapitalrörelser. Dessutom föreslås en lagteknisk ändring i 2 mom. 4 punkten.

26 §. OECD-stater jämföras med EES-stater. I paragrafen anges i vilka paragrafer i 6 kap. OECD-stater jämföras med EES-stater när paragraferna tillämpas. Det föreslås att paragrafen ändras så att 6 kap. 16 § 1 mom. utesluts från tillämpningsområdet för paragrafen, det vill säga att även andra OECD-stater än de som hör till EES inte vid tillämpningen av 16 § 1 mom. kan jämföras med en EES-stat. Enligt 16 § 1 mom. ska en tilläggsfinansieringsanstalts tillgångar till övervägande del investeras på reglerade marknader. Ändringen innebär att definitionen av en reglerad marknad inte utvidgas till att omfatta reglerade marknader utanför EES-staterna i OECD-stater som inte också är EES-stater. Ändringen är nödvändig eftersom den nuvarande ordalydelsen i paragrafen strider mot IORP II-direktivet. Enligt artikel 19.1 d i direktivet ska tillgångarna till övervägande del investeras på reglerade marknader. Med reglerade marknader avses enligt artikel 6.14 i direktivet en reglerad marknad i den mening som avses i artikel 4.1.21 i direktiv 2014/65/EU. I Finland har Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU (omarbetning) (Text av betydelse för EES) genomförts genom lagen om handel med finansiella instrument (1070/2017), där en reglerad marknad enligt 1 kap. 2 § 1 mom. 5 punkten avser ett multilateralt system som drivs av en börs eller av en motsvarande marknadsoperatör i någon annan EES-stat och där köp- och säljbud på finansiella instrument eller inbjudningar till erbjudande i enlighet med regler som upprättats av marknadsoperatören sammanförs så att detta leder till bindande avslut.

12 kap. Lagstadgad likvidation och konkurs

16 §. Borgenärer med förmånsrätt. I paragrafen görs en lagteknisk rättelse genom ändring av den felaktiga hänvisningen till försäkringstekniska avsättningar enligt 4 kap. 1 § till en hänvisning till 5 kap. 1 §.

8 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 maj 2024.

9 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Likställighetsprincipen

Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Bestämmelsen uttrycker inte bara kravet på juridisk likabehandling utan också tanken på faktisk jämförbarhet. Den innehåller ett förbud mot godtycklig behandling och ett krav på likvärdig behandling i liknande fall (RP 309/1993 rd, s. 42). Grundlagsutskottet har i sin praxis ansett att de jämlikhetsaspekter som avses i 6 § i grundlagen spelar en viss roll såväl när människor ges fördelar eller rättigheter genom lag som när de påförs skyldigheter (se t.ex. GrUU 53/2016 rd, GrUU 31/2014 rd; se även RP 309/1993 rd, s. 42–43). Jämlikhetsbestämmelsen gäller också lagstiftaren. Människor eller grupper av människor kan inte genom lag ges en gynnsammare eller ogynnsammare ställning än andra. Likställighetsbestämmelsen kräver ändå inte att alla människor i alla avseenden ska behandlas lika, om inte förhållandena är likadana (RP 309/1993 rd, s. 42–43, GrUU 35/2021 rd).

Den allmänna likställighetsbestämmelsen kompletteras av det diskrimineringsförbud som ingår i 6 § 2 mom. i grundlagen enligt vilket ingen utan godtagbart skäl får särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. De särbehandlingsgrunder som räknas upp i bestämmelsen kan betraktas som ett kärnområde för diskrimineringsförbud. Grundlagsutskottet har ansett att det med hänsyn till diskrimineringsförbudet i 6 § 2 mom. i

grundlagen är en känslig fråga om grundläggande fri- och rättigheter att lagstifta om åldern – inte minst när en exakt åldersgräns är angiven (GrUU 44/2010 rd).

I denna proposition handlar det om att jämställa pensionstagarna hos en tilläggs pensionsanstalt med dem som är försäkrade hos anstalten på grundval av en bestämmelse i stadgarna som gäller beslutsfattandet om anstaltens förvaltning. Enligt lagen om tilläggs pensionsstiftelser och tilläggs pensionskassor deltar endast de försäkrade i anstaltens förvaltning. När det gäller exakta åldersgränser har grundlagsutskottet ansett att sådana kan fastställas i lagstiftningen bara det finns godtagbara argument för det som också står i ett sakligt och nära samband med lagens syfte (GrUU 44/2010 rd).

Regeringens proposition handlar inte om en reglering som grundar sig på en exakt åldersgräns och som medför särskilt höga krav på godtagbara argument. Pensionstagarnas och de försäkrades olika rättsliga ställning grundar sig inte på en exakt i lag fastställd åldersgräns, även om pensionstagarna huvudsakligen är äldre personer. Det finns sakliga grunder för pensionstagarnas och de försäkrades olika rättsliga ställning, vilka gäller balansen mellan en kostnadseffektiv förvaltning av anstalten och de försäkrades och pensionstagarnas rätt att delta. Genom att begränsa pensionstagarnas rätt att delta kan man minska kostnaderna för förvaltningen, till exempel för anordnandet av möten. Samtidigt är i synnerhet pensionstagarnas rätt till löpande pensioner väl tryggad i tilläggs pensionsarrangemangen, eftersom de löpande pensionerna endast kan minskas om anstaltens ekonomiska situation annars skulle kräva att anstalten försätts i likvidation. Däremot kan intjänandet av de försäkrades framtida pensioner minskas genom ett normalt förfarande för ändring av stadgarna. Pensionstagarnas rättsliga ställning äventyras därför inte, även om deras rätt att delta bestäms särskilt i stadgarna för varje pensionsanstalt.

Egendomsskydd

Enligt lagen om tilläggs pensionsstiftelser och tilläggs pensionskassor bedriver tilläggs pensionsanstalter annan social pensionsförsäkringsverksamhet än lagstadgad pensionsförsäkringsverksamhet. Det rör sig om privata juridiska personer som bedriver frivillig tilläggs pensionsverksamhet. Tilläggs pensionsanstalterna förvaltar sina egna tillgångar för att täcka de försäkringstekniska avsättningar som följer av tilläggs pensionerna. För att skydda de försäkrades intressen regleras investeringen av dessa tillgångar i olika tillgångsslag genom lagen om tilläggs pensionsstiftelser och tilläggs pensionskassor.

Med tanke på egendomsskyddet har grundlagsutskottet i sin utlåtandepraxis ansett att lagstiftarens handlingsutrymme när det gäller de lagstadgade skyldigheterna för börsbolag eller andra juridiska personer med betydande förmögenhetsmassa i princip är större än när regleringseffekterna skulle bli mycket direkta för de fysiska personer som står bakom den juridiska personen (GrUU 9/2008 rd). I de här sammanhangen har utskottet brukat utgå från att skyldigheterna och begränsningarna med hänsyn till egendomens speciella art står i samklang med grundlagen om de finns inskrivna i tydliga bestämmelser i lag och är skäligen avseende på ägaren (se t.ex. GrUU 36/2004 rd, s. 2/I och GrUU 37/2004 rd, s. 2/I).

På de grunder som anges ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om tilläggpensionsstiftelser och tilläggpensionskassor

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tilläggpensionsstiftelser och tilläggpensionskassor (947/2021) 1 kap. 11 och 12 §, 5 kap. 15 § 1 mom., 6 kap. 8 § 2 mom., 16 § 2 mom., 17 §, 19 § 2 mom. 4 punkten och 26 § samt 12 kap. 16 § 1 mom., av dem 6 kap. 19 § 2 mom. 4 punkten sådan den lyder i lag 934/2022, samt
fogas till 3 kap. nya 4 a–4 c § och till 6 kap. 19 § 2 mom. en ny 5 punkt som följer:

1 kap.

Tillämpning av lagen och de centrala principerna för verksamheten

11 §

Tillämpning av bestämmelserna på premiebaserade tilläggpensionsarrangemang

På premiebaserade tilläggpensionsarrangemang ska inte 2 kap. 3 § tillämpas.

12 §

Tillämpning av bestämmelserna på fondanknutna tilläggpensionsarrangemang

3 kap.

Ledningen och företagsstyrningssystemet

4 a §

Jämställande av pensionstagare med försäkrade

I en tilläggpensionsstiftelses stadgar kan det bestämmas att pensionstagare ska jämföras med försäkrade vid tillämpningen av bestämmelserna om förvaltning i 4 kap. i lagen om pensionsstiftelser och pensionskassor.

I en tilläggpensionskassas stadgar kan det bestämmas att pensionstagare ska jämföras med försäkrade vid tillämpningen av bestämmelserna i 4 b § i denna lag samt bestämmelserna om

kassamötet i 3 kap. i lagen om pensionsstiftelser och pensionskassor och om förvaltning i 4 kap. i den lagen.

4 b §

Val av en tilläggpensionskassas representantskap

I en tilläggpensionskassas stadgar kan det bestämmas att beslutanderätten i stället för av kassamötet kan utövas av representanter som delägarna har valt bland sig och av representanter som de försäkrade har valt.

4 c §

Val av en tilläggpensionsstiftelses styrelse

I en tilläggpensionsstiftelses stadgar kan bestämmas att sådana företrädare för personalen som avses i samarbetslagen (1333/2021) eller sådana arbetarskyddsfullmäktige eller ersättare som avses i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006) väljer de styrelseledamöter som företräder de försäkrade. Minst två personer ska delta i valet av företrädare för de försäkrade.

5 kap.

Försäkringstekniska avsättningar, bidrag och solvens

15 §

Återbetalning till delägarna av en varaktig övertäckning

Om en tilläggpensionsanstalts tillgångar enligt 6 kap. och med stöd av det meddelade bestämmelser i samband med bokslutet uppskattas varaktigt täcka beloppet av försäkringstekniska avsättningar och tillgångarna i sin helhet beräknas överskrida beloppet av tilläggpensionsanstaltens försäkringstekniska avsättningar och övriga skulder, får de tillgångar som motsvarar skillnaden med Finansinspektionens tillstånd återbetalas till delägarna.

6 kap.

Investering av tillgångar och täckning av försäkringstekniska avsättningar

8 §

Täckning av försäkringstekniska avsättningar helt och hållet genom skuldförbindelser, insättningar och fondandelar

Om kreditbetyget för skulden, gäldenären eller borgensmannen inte hör till kreditklass 1 enligt 11 § i lagen om beräkning av solvensgränsen för pensionsanstalter och om diversifiering av placeringar (315/2015), tillämpas inte 1 mom. 1–3 och 5–7 punkten. Om kreditbolaget inte hör till någon av de kreditklasser 1 eller 2 som avses i 11 § i den lagen, tillämpas inte 1 mom. 4 punkten.

16 §

Begränsningar för investering utanför reglerade marknader

Sammanlagt högst 15 procent av de försäkringstekniska avsättningar som avses i 5 § får täckas av följande tillgångar, om de inte är föremål för handel på en reglerad marknad eller på en multilateral handelsplattform eller på en organiserad handelsplattform:

- 1) aktier, andelar och värdepapper som är jämförbara med aktier,
 - 2) förbindelser som är efterställda gäldenärens övriga förbindelser,
 - 3) masskuldebrev,
 - 4) andra än i 1–3 punkten avsedda investeringsinstrument som har en långsiktig investeringshorisont.
-

17 §

Begränsningar för investering i skuldförbindelser utan säkerhet

Av de försäkringstekniska avsättningar som ska täckas kan högst ett belopp som motsvarar 5 procent av de försäkringstekniska avsättningar som avses i 5 § täckas av skuldförbindelser utan sådan säkerhet enligt 7 § 1 mom. 5 eller 6 punkten eller 8–10 § vilken som sådan kan godkännas som täckning av de försäkringstekniska avsättningarna.

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas dock inte på

- 1) skuldförbindelser i vilka gäldenären är en i 8 § 1 mom. 1–3 punkten avsedd aktör,
- 2) masskuldebrevslån och andra kapitalmarknadsinstrument,
- 3) skuldförbindelser av och fordringar under byggnadstiden på sådana fastighetssammanslutningar som avses i 7 § 1 mom. 7 punkten.

19 §

Investeringar i en enda sammanslutning

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas inte på

- 4) egendom som avses i 7 § 1 mom. 6 och 7 punkten,
- 5) skuldförbindelser för vilka säkerheten utgörs av en inteckning i 7 § 1 mom. 5 punkten avsedd egendom eller för vilka säkerheten utgörs av i 6 punkten i det momentet avsedda aktier eller andelar i fastighetssammanslutningar.

26 §

Jämställande av OECD-stater med EES-stater

Vid tillämpning av bestämmelserna i 7–12 § och 14 §, 16 § 2–4 mom. samt 20 och 25 § jämföras med en EES-stat även andra OECD-stater än de som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

12 kap.

Lagstadgad likvidation och konkurs

16 §

Borgenärer med förmånsrätt

När en tilläggspensionsanstalt har försatts i konkurs har de försäkrade, pensionstagarna, mottagarna av andra förmåner och förmånstagarna för sin andel av försäkringstekniska avsättningar enligt 5 kap. 1 § samma förmånsrätt till tilläggspensionsanstaltens tillgångar som innehavaren av en handpant har till den pantsatta egendomen.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Helsingfors den 25 januari 2024

Statsminister

Petteri Orpo

Minister för social trygghet Sanni Grahn-Laasonen

Lag

om ändring av lagen om tilläggs pensionsstiftelser och tilläggs pensionskassor

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tilläggs pensionsstiftelser och tilläggs pensionskassor (947/2021) 1 kap. 11 och 12 §, 5 kap. 15 § 1 mom., 6 kap. 8 § 2 mom., 16 § 2 mom., 17 §, 19 § 2 mom. 4 punkten och 26 § samt 12 kap. 16 § 1 mom., av dem 6 kap. 19 § 2 mom. 4 punkten sådan den lyder i lag 934/2022, samt
fogas till 3 kap. nya 4 a–4 c § och till 6 kap. 19 § 2 mom. en ny 5 punkt som följer:

Gällande lydelse

1 kap.

Tillämpning av lagen och de centrala principerna för verksamheten

11 §

*Bestämmelser som inte ska tillämpas på
premiebaserade
tilläggs pensionsarrangemang*

På premiebaserade
tilläggs pensionsarrangemang ska inte 2 kap. 3 § eller 4 kap. 2 § 1 mom. och 8 § tillämpas.

12 §

*Bestämmelser som inte ska tillämpas på
fondanknutna tilläggs pensionsarrangemang*

Föreslagen lydelse

1 kap.

Tillämpning av lagen och de centrala principerna för verksamheten

11 §

***Tillämpning av bestämmelserna på
premiebaserade
tilläggs pensionsarrangemang***

På premiebaserade
tilläggs pensionsarrangemang ska inte 2 kap. 3 § tillämpas.

12 §

***Tillämpning av bestämmelserna på
fondanknutna tilläggs pensionsarrangemang***

Gällande lydelse

3 kap.

Ledningen och företagsstyrningssystemet

Föreslagen lydelse

3 kap.

Ledningen och företagsstyrningssystemet

4 a §

Jämställande av pensionstagare med försäkrade

I en tilläggspensionsstiftelses stadgar kan det bestämmas att pensionstagare ska jämfästas med försäkrade vid tillämpningen av bestämmelserna om förvaltning i 4 kap. i lagen om pensionsstiftelser och pensionskassor.

I en tilläggspensionskassas stadgar kan det bestämmas att pensionstagare ska jämfästas med försäkrade vid tillämpningen av bestämmelserna i 4 b § i denna lag samt bestämmelserna om kassamötet i 3 kap. i lagen om pensionsstiftelser och pensionskassor och om förvaltning i 4 kap. i den lagen.

4 b §

Val av en tilläggspensionskassas representantskap

I en tilläggspensionskassas stadgar kan det bestämmas att beslutanderätten i stället för kassamötet kan utövas av representanter som delägarna har valt bland sig och av representanter som de försäkrade har valt.

4 c §

Val av en tilläggspensionsstiftelses styrelse

I en tilläggspensionsstiftelses stadgar kan bestämmas att sådana företrädare för personalen som avses i samarbetslagen (1333/2021) eller sådana arbetarskyddsfullmäktige eller ersättare som avses i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006) väljer de styrelseledamöter som företräder de

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

försäkrade. Minst två personer ska delta i valet av företrädare för de försäkrade.

5 kap.

5 kap.

**Försäkringstekniska avsättningar, bidrag
och solvens**

**Försäkringstekniska avsättningar, bidrag
och solvens**

15 §

15 §

*Återbetalning till delägarna av en varaktig
övertäckning*

*Återbetalning till delägarna av en varaktig
övertäckning*

Om en tilläggspensionsanstalts tillgångar enligt 6 kap. och med stöd av det meddelade bestämmelser i samband med bokslutet uppskattas varaktigt täcka beloppet av försäkringstekniska avsättningar och tillgångarna i sin helhet beräknas överskrida beloppet av tilläggspensionsanstalts försäkringstekniska avsättningar och övriga skulder, får de tillgångar som motsvarar skillnaden med Finansinspektionens tillstånd återbetalas till delägarna *i proportion till de försäkringstekniska avsättningarna.*

Om en tilläggspensionsanstalts tillgångar enligt 6 kap. och med stöd av det meddelade bestämmelser i samband med bokslutet uppskattas varaktigt täcka beloppet av försäkringstekniska avsättningar och tillgångarna i sin helhet beräknas överskrida beloppet av tilläggspensionsanstalts försäkringstekniska avsättningar och övriga skulder, får de tillgångar som motsvarar skillnaden med Finansinspektionens tillstånd återbetalas till delägarna.

6 kap.

6 kap.

**Investering av tillgångar och täckning av
försäkringstekniska avsättningar**

**Investering av tillgångar och täckning av
försäkringstekniska avsättningar**

8 §

8 §

*Täckning av försäkringstekniska avsättningar
helt och hållet genom skuldförbindelser,
insättningar och fondandelar*

*Täckning av försäkringstekniska avsättningar
helt och hållet genom skuldförbindelser,
insättningar och fondandelar*

Om kreditbetyget för skulden, gäldenären eller borgensmannen inte hör till kreditklass 1 enligt 11 § i lagen om beräkning av solvensgränsen för pensionsanstalter och om diversifiering av placeringar (315/2015), tillämpas inte 1 mom.

Om kreditbetyget för skulden, gäldenären eller borgensmannen inte hör till kreditklass 1 enligt 11 § i lagen om beräkning av solvensgränsen för pensionsanstalter och om diversifiering av placeringar (315/2015), tillämpas inte 1 mom. 1–3 och 5–7 punkten. Om kreditbolaget inte hör till någon av de kreditklasser 1 eller 2 som avses i 11 § i den lagen, tillämpas inte 1 mom. 4 punkten.

16 §

Begränsningar för investering utanför reglerade marknader

Sammanlagt högst 10 procent av de försäkringstekniska avsättningar som avses i 5 § får täckas av följande tillgångar, om de inte är föremål för handel på en reglerad marknad eller på en multilateral handelsplattform eller på en organiserad handelsplattform:

- 1) aktier, andelar och aktier som är jämförbara med värdepapper,
- 2) förbindelser som är efterställda gäldenärens övriga förbindelser,
- 3) masskuldebrev,
- 4) övriga investeringsinstrument som har en långsiktig investeringshorisont.

16 §

Begränsningar för investering utanför reglerade marknader

Sammanlagt högst 15 procent av de försäkringstekniska avsättningar som avses i 5 § får täckas av följande tillgångar, om de inte är föremål för handel på en reglerad marknad eller på en multilateral handelsplattform eller på en organiserad handelsplattform:

- 1) aktier, andelar och värdepapper som är jämförbara med aktier,
- 2) förbindelser som är efterställda gäldenärens övriga förbindelser,
- 3) masskuldebrev,
- 4) *andra än i 1–3 punkten avsedda* investeringsinstrument som har en långsiktig investeringshorisont.

17 §

Begränsningar för investering i skuldförbindelser utan säkerhet

Av de försäkringstekniska avsättningar som ska täckas kan högst ett belopp som motsvarar 5 procent av de försäkringstekniska avsättningar som avses i 5 § täckas av skuldförbindelser utan sådan säkerhet enligt 8–10 § vilken som sådan kan godkännas som täckning av de försäkringstekniska avsättningarna.

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas dock inte på

- 1) skuldförbindelser i vilka staten, en kommun, ett försäkringsbolag, ett kreditinstitut eller någon annan med dem jämförbar sammanslutning är gäldenär enligt 8 § 1 mom. 1–3 punkten,
- 2) masskuldebrevslån och andra kapitalmarknadsinstrument.

17 §

Begränsningar för investering i skuldförbindelser utan säkerhet

Av de försäkringstekniska avsättningar som ska täckas kan högst ett belopp som motsvarar 5 procent av de försäkringstekniska avsättningar som avses i 5 § täckas av skuldförbindelser utan sådan säkerhet enligt 7 § 1 mom. 5 eller 6 punkten eller 8–10 § vilken som sådan kan godkännas som täckning av de försäkringstekniska avsättningarna.

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas dock inte på

- 1) skuldförbindelser i vilka *gäldenären är en* i 8 § 1 mom. 1–3 punkten *avsedd aktör*,
- 2) masskuldebrevslån och andra kapitalmarknadsinstrument,
- 3) *skuldförbindelser av och fordringar under byggnadstiden på sådana fastighetssammanslutningar som avses i 7 § 1 mom. 7 punkten.*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

19 §

Investeringar i en enda sammanslutning

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas inte på

19 §

Investeringar i en enda sammanslutning

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas inte på

4) egendom som avses i 7 § 1 mom. 6 och 7 punkten,

5) skuldförbindelser för vilka säkerheten utgörs av en inteckning i 7 § 1 mom. 5 punkten avsedd egendom eller för vilka säkerheten utgörs av i 6 punkten i det momentet avsedda aktier eller andelar i fastighetssammanslutningar.

26 §

OECD-stater jämföras med EES-stater

Vid tillämpning av bestämmelserna i 7–12, 14, 16–20 och 25 § jämföras med en EES-stat även andra OECD-stater än de som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

26 §

Jämförande av OECD-stater med EES-stater

Vid tillämpning av bestämmelserna i 7–12 § och 14 §, 16 § 2–4 mom. samt 20 och 25 § jämföras med en EES-stat även andra OECD-stater än de som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

12 kap.

Lagstadgad likvidation och konkurs

16 §

Borgenärer med förmånsrätt

När en tilläggspensionsanstalt har försatts i konkurs har de försäkrade, pensionstagarna och mottagarna av andra förmåner samt förmånstagarna för sin andel av försäkringstekniska avsättningar enligt 4 kap. 1 § samma förmånsrätt till tilläggspensionsanstaltens tillgångar som

12 kap.

Lagstadgad likvidation och konkurs

16 §

Borgenärer med förmånsrätt

När en tilläggspensionsanstalt har försatts i konkurs har de försäkrade, pensionstagarna, mottagarna av andra förmåner och förmånstagarna för sin andel av försäkringstekniska avsättningar enligt 5 kap. 1 § samma förmånsrätt till tilläggspensionsanstaltens tillgångar som

Gällande lydelse

innehavaren av en handpant har till den pantsatta egendomen.

Föreslagen lydelse

innehavaren av en handpant har till den pantsatta egendomen.

Denna lag träder i kraft den

20 .